

Sygn. akt VIII U 1204/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grzegorz Tyrka
Protokolant:	Zuzanna Gulcz

po rozpoznaniu w dniu 26 stycznia 2016 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy R. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z udziałem

zainteresowanego I. K.

o podstawę wymiaru składek

na skutek odwołania R. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 23 czerwca 2015 r. **nr** (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. w ten sposób, że ustala, iż podstawa wymiaru składek z tytułu zatrudnienia ubezpieczonej R. M. na podstawie umowy o pracę u zainteresowanego I. K. wynosi 5 531 zł (pięć tysięcy pięćset trzydzieści jeden złotych) od dnia 1 grudnia 2014 roku;
- zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz ubezpieczonej R. M. kwotę 600 zł (sześćset złotych) tytułem zwrotu poniesionych kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Grzegorz Tyrka

Sygn. akt VIII U 1204/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23.06.2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że odwołująca R. M. podlega od dnia 01.05.2014r. obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zgłoszenia do ubezpieczeń jako pracownik przez płatnika składek – I. K., z podstawą wymiaru składek w wysokości

minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w danym okresie, to jest od 05/2014r. do 12/2014r. - 1.680,00 zł miesięcznie oraz od 01/2015r. - 1.750,00 zł miesięcznie.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy zakwestionował wysokość ustalonego przez odwołującą i płatnika składek wynagrodzenia w kwocie 5.531,00 zł brutto, które to wynagrodzenie, zdaniem organu rentowego, było wygórowane i służyło stworzeniu dla odwołującej możliwości uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych w wyższej wysokości. Organ rentowy zwrócił uwagę, iż ustalenie wynagrodzenia w wysokości j.w. przy zatrudnieniu na tym samym stanowisku pracy budzi uzasadnione podejrzenie, że kwota podstawy wymiaru składek zawarta w aneksie do umowy o pracę z dnia 01.12.2014r. miała jedynie umożliwić odwołującej R. M. skorzystanie z bardzo wysokich świadczeń finansowanych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, co jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego i społeczno – gospodarczym przeznaczeniem prawa.

W odwołaniu od powyższej decyzji odwołująca R. M. domagała się jej zmiany przez ustalenie, iż podstawę wymiaru składek stanowi rzeczywiście otrzymywane przez nią wynagrodzenie w kwocie 5.531,00 zł miesięcznie oraz wniosła o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odwołująca generalnie podniosła, iż wynikająca z aneksu do umowy o pracę kwota wynagrodzenia 5.531,00 zł nie jest wygórowana, jest współmierna do powierzonych obowiązków i posiadanych kwalifikacji. Dodała, iż otrzymanie przez nią nowych warunków pracy podyktowane było wcześniejszymi ustaleniami z pracodawcą, a nie zajęciem w ciężę, gdyż o fakcie ciąży dowiedziała się dopiero w dniu 05.01.2015r.

Zainteresowany I. K. przychylił się do odwołania R. M..

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Na rozprawie w dniu 26.01.2016r. strony oświadczyły, iż wartość przedmiotu sporu wynosi 3.851,00 zł.

Sąd ustalił, co następuje:

Zainteresowany I. K. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie obrotu i sprzedaży hurtowej paliw płynnych: Firmę Handlowo – Usługową (...) I. K. w G.. Od stycznia 2006r. pełną obsługę księgową firmy zainteresowanego prowadziło Biuro (...) w G.. Rzeczywiste miesięczne koszty obsługi przez to Biuro wynosiły przeciętnie od 3 do 4 tysięcy złotych z tym, że w okresie od października do końca kwietnia, kiedy było najwięcej pracy koszty te wzrastały. Z przedłożonych przez zainteresowanego faktur: nr (...) z dnia 01.03.2014r., nr (...) z dnia 01.04.2014r., nr (...) z dnia 01.05.2014r. wynika, iż zainteresowany za obsługę księgową we wskazanych miesiącach uiszczał kolejno następujące kwoty: 3.160,00 zł, 6.990,00 zł, 3.200,00 zł. W dniu 31.01.2014r. zainteresowany wypowiedział (...) umowę obsługi księgowej. Zainteresowany zamierzał zatrudnić pracownika na stanowisku księgowej, gdy korzystanie z obsługi Biura (...) wiązało się dla zainteresowanego ze znacznymi utrudnieniami w sytuacji, gdy często, czasami nawet codziennie, musiał udawać się do siedziby Biura z różnymi dokumentami. Po okresie wypowiedzenia umowy zainteresowany zatrudnił od dnia 01.05.2014r. odwołującą R. M. na stanowisko księgowej, w pełnym wymiarze czasu pracy, z wynagrodzeniem w kwocie 1.680,00 zł brutto miesięcznie. Podstawą zatrudnienia były: umowa o pracę na okres próbny od dnia 01.05.2014r. do dnia 31.07.2014r. zawarta w dniu 30.04.2014r. oraz umową o pracę na czas nieokreślony zawarta w dniu 01.08.2014r.

Odwołująca przejęła czynności jakie wcześniej wykonywało Biuro (...), to jest zajmowała się rozliczaniem podatków, poszukiwaniem klientów i obsługiwaniem ich. Początkowo w czynnościach tych pomagało jej Biuro (...) w G., z którym zainteresowany w dniu 10.04.2014r. zawarł umowę w zakresie prowadzenia księgowości na okres od dnia 01.05.2014r. do dnia 30.04.2015r., przy ustaleniu w umowie wynagrodzenia wynoszącego 800,00 zł miesięcznie. Umowa ta przewidywała prowadzenie ewidencji księgowej, dokumentacji podatkowej, ewidencji środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych oraz ewidencji wyposażenia, sporządzanie rocznego sprawozdania finansowego. Faktycznie współpraca odwołującej z Biurem (...) polegała na tym, że odwołująca sporządzała wszystkie dokumenty,

a Biuro je sprawdzało. Oprócz tych czynności odwołująca zajmowała się też sprawami kadrowymi, a mianowicie prowadzeniem akt osobowych, składkami ZUS, wypłatą wynagrodzenia, a także analizą oświadczeń do Urzędu Celnego, gdy zainteresowany zajmuje się obrotem towarów o wyższej akcyzie, to jest oleju opałowego i jest zobligowany do przedstawiania zaświadczeń do (...) jw. – te czynności pochłaniają znaczną ilość czasu. Wykonywała też inne czynności na polecenie zainteresowanego.

Zainteresowany uzgodnił z odwołującą, że z czasem, to jest w miarę wdrażania się odwołującej w obowiązki podwyższy jej wynagrodzenie do kwoty około 5.000,00 brutto. Niższe wynagrodzenie odwołującej w początkowym okresie jej zatrudnienia wiązało też z wydatkami jakie zainteresowany był zmuszony poczynić dla przygotowania jej stanowiska pracy – kosztami remontu, wyposażenia pokoju, zakupu komputera i programu komputerowego. Wydatki zainteresowanego na te cele wyniosły kilkanaście tysięcy złotych, w tym koszty zakupu programu komputerowego – 4.199,96 zł.

Odwołująca prawidłowo wywiązywała się z powierzonych obowiązków i stąd aneksem z dnia 01.12.2014r. do umowy o pracę zainteresowany podwyższył jej wynagrodzenie od dnia 01.12.2014r. do kwoty 5.531,00 zł brutto miesięcznie.

Odwołująca faktycznie pracowała do dnia 23.03.2015r., a następnie od dnia 24.03.2015r. przeszła na zwolnienie lekarskie w związku z zagrożeniem ciąży. Po przejściu odwołującej na L4 obsługę księgową przejęło Biuro (...) – na czas wskazany w umowie z dnia 10.04.2015r.

Zainteresowany oprócz odwołującej zatrudnia jeszcze na umowę o pracę innych pracowników – obecnie czterech, przy czym są to pracownicy fizyczni, których wynagrodzenie jest ustalone w kwocie minimalnego wynagrodzenia za pracę. W związku z zatrudnieniem odwołującej zainteresowany w maju 2014r. zwolnił jedną osobę, która była zatrudniona na stanowisku pracownika administracyjno – biurowego.

Z informacji o wysokości dochodu (straty) z pozarolniczej działalności gospodarczej w roku podatkowym 2014 wynika, iż zainteresowany z tytułu działalności jw. osiągnął przychód w kwocie 16.868.876,97 zł i dochód w kwocie 39.585,27 zł.

Odwołująca R. M. urodzona w dniu (...) posiada wykształcenie wyższe – ukończyła G. Wyższą Szkołę Handlową w K. na kierunku (...) w zakresie finansów i rachunkowości uzyskując w dniu 04.04.2002r. tytuł magistra. Przed podjęciem zatrudnienia u zainteresowanego przez około 15 lat pracowała w swoim zawodzie jako księgowa.

Z karty ciąży wynika, iż pierwsza wzmianka odnośnie ciąży odwołującej datowana była na dzień 05.01.2015r., ustalono tam też termin porodu na dzień 30.08.2015r.

Świadek J. H. prowadząca Biuro (...) zeznała, iż wynagrodzenie Biura w przypadku prowadzenia pełnej obsługi księgowej i kadrowej firmy porównywalnej z firmą jaką prowadzi zainteresowany wynosi około 4 tysiące złotych netto. Świadek oprócz prowadzenia działalności gospodarczej jest zatrudniona jako księgowa w pełnym wymiarze czasu pracy i z tytułu takiej pracy – przy zatrudnieniu dwóch księgowych – otrzymywała wynagrodzenie 2.500,00 zł netto miesięcznie, a od listopada 2015r. – otrzymuje 3.500,00 zł miesięcznie.

/ dowód: z akt ZUS, karty przebiegu ciąży odwołującej, akt osobowych odwołującej, faktur załączonych do pisma zainteresowanego z dnia 08.12.2015r., wykazu zatrudnionych pracowników u zainteresowanego, zeznań podatkowych zainteresowanego, aneksu do umowy na obsługę podatkową przez firmę (...) oraz faktur (...) za okres od października 2013r. do kwietnia 2014r., zeznań świadka J. H., zainteresowanego I. K., zeznań odwołującej R. M. /.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie R. M. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015r., poz.121) – zwanej dalej ustawą, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów.

Po myśli art. 11 ust. 1 ustawy, obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu podlegają osoby wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 1, 3 i 12, zaś według art. 12 ust. 1 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy pracownicy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Za pracownika natomiast – w myśl art. 8 ust. 1 – uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, z zastrzeżeniem, że jeżeli pracownik spełnia kryteria określone dla osób współpracujących, o których mowa w ust. 11 – dla celów ubezpieczeń społecznych jest traktowany jako osoba współpracująca.

W rozpoznawanej sprawie nie był przedmiotem sporu fakt podlegania przez odwołującą R. M. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownika zatrudnionego u zainteresowanego I. K. prowadzącego Firmę Handlowo – Usługową (...).

Przedmiotem sporu była natomiast wysokość wynagrodzenia ustalonego w aneksie do umowy o pracę z dnia 01.12.2014r. na kwotę 5.531,00 zł brutto, gdy organ rentowy w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji wskazał, iż ustalenie tak wysokiego wynagrodzenia miało na celu jedynie zapewnienie odwołującej możliwości skorzystania z wyższych świadczeń z ubezpieczenia chorobowego i było sprzeczne z zasadami współzycia społecznego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że samo zawarcie umowy o pracę nawet w okresie ciąży i nawet, gdyby głównym motywem było uzyskanie zasiłku macierzyńskiego, nie jest naganne, ani tym bardziej sprzeczne z prawem (por wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 06.02.2006r., III UK 156/05, LEX nr 272549, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 04.08.2005r., II UK 320/04, OSNP 2006/7-8/122).

Natomiast ustalenie w umowie o pracę rażąco wysokiego wynagrodzenia za pracę może być, w konkretnych okolicznościach, uznane za nieważne, jako dokonane z naruszeniem zasad współzycia społecznego, polegającym na świadomym osiągnięciu nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników tego systemu (art. 58 § 2 i §3 k.c. w związku z art. 300 k.p.) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23.01.2014r., I UK 302/13, LEX nr 1503234, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 09.08.2005r., III UK 89/05, OSNP 2006/11-12/192). Każdorazowo jednak należy badać okoliczności konkretnego przypadku.

Na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych wysokość osiąganego wynagrodzenia ma doniosłe skutki, gdyż wynagrodzenie stanowi podstawę wymiaru składek na poszczególne ubezpieczenia, a zatem ma przełożenie na wysokość pobieranych świadczeń. Niesie to za sobą skutki zarówno w sferze interesu ubezpieczonego jak i interesu społecznego. Ustalenie nadmiernie wygórowanego wynagrodzenia prowadzącego – w okolicznościach konkretnej sprawy – do pobierania wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nieadekwatnych do odprowadzonych wcześniej składek pozostaje w sprzeczności z zasadami współzycia społecznego, do których na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych należy zaliczyć m. in. zasadę równego traktowania wszystkich ubezpieczonych, zasadę solidaryzmu ubezpieczeń społecznych, zasadę ochrony interesów i niepokrzywdzenia innych ubezpieczonych, zasadę nieuprawnionego nieuszczipiania środków FUS.

Zgodnie z art. 78§1 kodeksu pracy (t.j. Dz.U. z 2014r., poz.1502) wynagrodzenie za pracę powinno być tak ustalone, aby odpowiadało w szczególności rodzajowi wykonywanej pracy i kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu, a także uwzględniało ilość i jakość pracy.

Przyjmuje się, że podstawę wymiaru składki ubezpieczonego będącego pracownikiem stanowi wynagrodzenie godziwe, a więc należne, właściwe, odpowiednie, rzetelne, uczciwe i sprawiedliwe, zachowujące cechy ekwiwalentności do pracy. Ocena godziwości wynagrodzenia wymaga uwzględnienia okoliczności każdego konkretnego przypadku, a zwłaszcza rodzaju, ilości i jakości świadczonej pracy oraz wymaganych kwalifikacji (por. uzasadnienie do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 27.04. 2005r., II UZP 2/05, OSNP 2005/21/338).

W okolicznościach niniejszej sprawy Sąd orzekający nie podzielił wątpliwości organu rentowego co do wysokości ustalonego przez strony od dnia 01.12.2014r. wynagrodzenia, które w ocenie tut. Sądu nie zostało zawyżone.

Zdaniem Sądu wynagrodzenie to było adekwatne do posiadanych przez odwołującą R. M. kwalifikacji zawodowych, doświadczenia zawodowego, ilości i jakości wykonywanej pracy.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego sprawy wynika, iż odwołująca została zatrudniona u zainteresowanego na stanowisku księgowej, a więc stanowisku odpowiadającym kwalifikacjom zawodowym odwołującej, gdy posiada ona wykształcenie wyższe z zakresu finansów i rachunkowości, poparte kilkunastoletnią pracą w tym zawodzie.

Sporne wynagrodzenie odwołującej było porównywalne z wynagrodzeniem osób, które trudnią się taką pracą zawodowo. Należy zauważyć, iż przed zatrudnieniem odwołującej obsługę księgową firmy zainteresowanego prowadziło Biuro (...), które za świadczenie takich usług pobierało wynagrodzenie przeciętnie od 3 - 4 tysięcy złotych miesięcznie (a czasami nawet – jak wynika z faktury nr (...) z dnia 01.04.2014r. - prawie 7 tysięcy złotych). Z zeznań świadka J. H. prowadzącej Biuro (...) wynika, iż wynagrodzenie Biura w przypadku prowadzenia pełnej obsługi księgowej i kadrowej firmy porównywalnej z firmą jaką prowadzi zainteresowany wynosi około 4 tysiące złotych netto. Tu zauważyć należy, iż świadek oprócz prowadzenia działalności gospodarczej jest zatrudniona jako księgowa w pełnym wymiarze czasu pracy i z tytułu takiej pracy – przy zatrudnieniu dwóch księgowych – otrzymywała wynagrodzenie 2.500,00 zł netto miesięcznie, a od listopada 2015r. – otrzymuje 3.500,00 zł miesięcznie.

Istotnym jest również, iż odwołująca na podstawie umowy o pracę miała wykonywać nie tylko sprawy księgowe, ale również wszystkie sprawy kadrowe, sprawy związane z Urzędem Celnym, których było bardzo dużo i wreszcie inne - na polecenie zainteresowanego.

W ocenie Sądu nie sposób uznać, iż ustalenie wynagrodzenia w wysokości j.w. miało jedynie umożliwić odwołującej skorzystanie z bardzo wysokich świadczeń z ubezpieczeń społecznych w sytuacji, gdy odwołująca o stanie ciąży dowiedziała się dopiero w dniu 05.01.2015r., a więc przeszło miesiąc od podwyższenia jej wynagrodzenia aneksem do umowy o pracę.

Zdaniem Sądu kondycja finansowa firmy zainteresowanego, który w 2014r. wykazał bardzo wysokie przychody sięgające prawie 17 mln złotych, w tym dochód rządu prawie 40 tysięcy złotych pozwalała na zatrudnienie odwołującej za takim wynagrodzeniem.

Wprawdzie odwołująca początkowo miała ustalone wynagrodzenie w kwocie minimalnego wynagrodzenia za pracę, jednakże z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika jednoznacznie, iż ustalenie wynagrodzenia w tej kwocie miało być tylko czasowe, to jest do czasu wdrożenia się odwołującej do pracy. Zaniżenie tego wynagrodzenia związane było z faktem, iż odwołująca przygotowując się do samodzielnego przejęcia wszystkich obowiązków podlegała równocześnie nadzorowi ze strony Biura (...), a także z koniecznością poczynienia przez zainteresowanego szeregu wydatków celem przygotowania stanowiska pracy dla odwołującej.

Reasumując, Sąd uznał, że sporne wynagrodzenie odwołującej było godziwe i nie było sprzeczne z zasadami współzycia społecznego i stąd powinno stanowić podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia jak w decyzji zaskarżonej.

W konsekwencji powyższego, na podstawie uregulowań prawnych powołanych na wstępie rozważań, Sąd z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w pkt 1 wyroku zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż ustalił, iż podstawa wymiaru składek z

tytułu zatrudnienia odwołującej R. M. na podstawie umowy o pracę u zainteresowanego I. K. wynosi 5.531 zł od dnia 01.12.2014r. .

W pkt 2 wyroku Sąd na podstawie art.98 k.p.c. w związku z §2 ust.1 i ust.2 oraz §6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013r. poz. 461 ze zm.) zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz odwołującej kwotę 600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, wyliczoną od wartości przedmiotu sporu – 3.851,00 zł.

W świetle ukształtowanego stanowiska judykatury w sprawie, w której wniesiono odwołanie od decyzji organu rentowego ustalającej obowiązek ubezpieczenia oraz określającej wymiar składek, wynagrodzenie radcy prawnego powinno być ustalone na podstawie § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r., a więc uzależnione od wartości przedmiotu sporu

(por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 12.11.2012r. III AUz 290/12). Orzeczenie to w drodze analogii ma zastosowanie się do wynagrodzenia adwokata za prowadzenie spraw jw.

(-) SSO Grzegorz Tyrka